

Petr KUČERA, *Obraz stavitelské aktivity šlechtického rodu v období historismu (Stavební úpravy na hradě Křivoklát v 19. století)*, České Budějovice 2007, Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, diplomová práce, 95 s.

Posudek oponenta diplomové práce

Zvyšujícímu zájmu českého dějepiscectví o sociální a kulturní dějiny novověké šlechty českých zemí, který se výrazněji projevuje od poloviny devadesátých let 20. věku, prozatím neodpovídá rovnoměrné rozložení výsledků vědeckého úsilí v celém období 16. až 20. století. Je proto chvályhodné, že si kolega Petr Kučera zvolil za téma své diplomové práce problematiku stavitelské aktivity konkrétního šlechtického rodu – Fürstenbergů – v „dlouhém“ 19. století. K jeho zpracování přistoupil se znalostí odborné literatury a prostudoval základní práce vážící se přímo k tématu, dlužen však zůstal některým titulům, které se zabývají dějinami šlechty v 19. věku (M. Lenderová, R. Slabáková, J. Štaif, J. Županič). V heuristické fázi svého výzkumu se musel vyrovnat s typologicky rozmanitými prameny, jež studoval především ve Státním oblastním archivu v Praze a v Literárním archivu Památníku národního písemnictví v Praze.

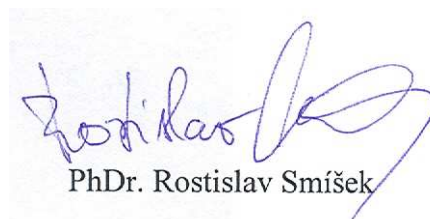
Práce je rozdělena tří obsáhlých kapitol. V prvních dvou oddílech se Petr Kučera věnoval dějinám rodu Fürstenbergů, přičemž zvláštní důraz kladl právě na Fürstenberg v 19. století. Stranou pozornosti neponechal jejich vztah ke Křivoklátu a k úředníkům, kteří spravovali toto panství. Obraz Křivoklátu utvořený v myšlení Fürstenbergů konfrontoval s tím, jak vnímaly tento hrad významné osobnosti veřejného života – hudebníci (F. Laub), literáti (K. H. Mácha, V. R. Kokořínský) a malíři (J. Mánes, K. Liebscher). Diplomant se však nespokojil s pouhou konstrukcí obrazu Křivoklátu v očích člověka 19. století, ale pokusil se jej srovnat s obrazem dalších českých hradů – Karlštejna, Zvíkova. Ve třetí kapitole se Petr Kučera zabýval stavebními dějinami Křivoklátu od 12. do 19. století. Zvláštní důraz kladl na zachycení důvodů, jež vedly Fürstenberg k tomu, že se v padesátých letech 19. věku pustili do rozsáhlé rekonstrukce Křivoklátu. Rovněž naznačil, jak se otázka obnovy hradu nestala jen záležitostí tohoto šlechtického rodu, ale jeho osud se zaujetím sledovala národně probuzená veřejnost. Petr Kučera neopomněl zmínit klíčovou roli architektů (Bernhard Grueber, Josef Mocker, Humbert Walcher von Moltheim, Kamil Hilbert) a stavebních inženýrů (Johann Christian Wyttek, Antonín a Karel Jirušové, Jan Benjamin Urban) při obnově hradu. Právě oni se největší měrou podíleli na konečné podobě původně středověkého hradu. Pomocí prozopografické charakteristiky těchto osob se pokusil naznačit vztah architektů a stavebních inženýrů ke Křivoklátu a jejich podíl na obnově hradu. Tím dodal pouhému převyprávění průběhu oprav širší historickoantropologický rozměr. Je jen škoda, že nevěnoval větší pozornost širší interpretaci událostí, které souvisely s vnější proměnou Křivoklátu. Když se zabýval slavnostním odhalením pomníku Karla Egona II. z Fürstenbergu 26. srpna 1860, v pozitivistickém duchu pouze popsal průběh festivity a výzdobu hradu. Stranou ponechal symbolický rozměr této události a její nemalý podíl na sebezprezentaci Fürstenbergů (s. 39-43).

Připomínky k práci se týkají především klíčových pojmů hojně užívaných autorem předloženého pojednání. Ačkoliv diplomant pracuje s termíny „česká“ a „německá“ aristokracie/šlechta, nijak nevymezuje, co pod tímto označením myslí. I když Fürstenbergové pocházeli z německy mluvících zemí, rozhodně je nelze považovat za „spíše německou šlechtu“ (s. 38). Také některá další tvrzení Petra Kučery vzbuzují rozpaky a často si vzájemně odporují. Na s. 11 diplomant s povzdechem konstatuje, že dějinám šlechtických rodů v českých zemích v 19. století a jejich stavební činnosti byla v domácí historiografii věnována nedostatečná pozornost. Ovšem hned v následujícím odstavci si protiřečí a tvrdí, že stavebními aktivitami Auerspergů, Buquoyů, Harrachů, Liechtensteinů, Rohanů, Schwarzenbergů a dalších šlechtických rodů se podrobněji zabýval Jiří Kuthan (srov. s. 29). Rovněž tvrzení „zatímco ostatní vysoká šlechta opravovala nebo dokonce budovala umělé zříceniny, Fürstenbergové zůstali v tomto způsobu vyjádření romantických citů zcela chladní a nepocítovali takovou potřebu“ (s. 76) neobstojí. Za takovým postojem Fürstenbergů je podle mého názoru třeba hledat spíše finanční těžkosti, s nimiž se potýkali. Tuto skutečnost ostatně Petr Kučera naznačuje v témže odstavci, kdy konstatuje, že „pěkná pražská fürstenberská zahrada byla podle návrhu ředitele centrální kanceláře Jindřicha Ditze spolu s bohatě zařízeným palácem v roce 1879 prodána hraběti Kolovratovi za 125 000 zl.“ (s. 76).

Velké výhrady také směřují k jazykové a stylistické stránce předložené diplomové práce. Ta se vyznačuje nejednotnou volbou slovesného času, nefunkčním opakováním slov a desítkami syntaktických chyb. Také nejednotná grafická úprava jednotlivých odstavců a poznámkového aparátu by si zasloužila větší pozornost. Dalším prohřeškem je rozkolísané psaní číslovek, nejednotné používání malých a velkých písmen při psaní rozmanitých názvů a nejednotné citační zásady literatury. Z výše naznačených skutečností vyplývá, že autor nevěnoval přílišnou pozornost závěrečným korekturám a redakčním úpravám.

Přestože se kolega Petr Kučera nevyvaroval v diplomové práci popisnému pojetí, nelze při dosavadním stavu poznatků o stavitelských aktivitách šlechty v 19. století autorovi takový postup vyčítat. Naopak velmi oceňuji jeho snahu o hledání srovnávacího výkladového kontextu s dalšími šlechtickými rody, zejména se Schwarzenbergy. Rozprava přináší množství nových vědeckých poznatků, které obohacují poznání dosavadního bádání o dějinách šlechty a jejich stavitelských aktivitách v 19. století. Proto diplomovou práci pana Petra Kučery doporučuji k obhajobě a navrhuji ji klasifikovat stupněm **velmi dobře**.

Jaroměřice nad Rokytnou 21. 8. 2007

PhDr. Rostislav Smíšek